

بررسی اثرات اجتماعی اقتصادی شبکه سازی صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی در سطح شهرستان مرودشت از دیدگاه کارشناسان وزارت جهاد کشاورزی

سمیرا انواری^{*۱}

کارشناس برنامه ریزی دفتر امور زنان روستایی و عشایری

چکیده

اساساً ارتباطی قوی بین فقر، توسعه و جایگاه زنان وجود دارد. با توجه به نقش موثر زنان روستایی و عشایری در توسعه کشاورزی و روستایی، برنامه ریزی به منظور حضور موثرتر آن ها ضروری است. زنان، اکنون، دریافت کنندگان منفعل کمک های رفاهی نیستند بلکه معرفین فعال آن نوع دگرگونی های اجتماعی و اقتصادی هستند که قادرند هم زندگی خود و هم زندگی خانوار روستایی را تغییر دهند. علیرغم سیاست ها و برنامه ریزی های کلان، در عمل بسیاری از برنامه ها نشانگر عدم دسترسی خرده مالکان و تولیدکنندگان خرد به منابع مالی است که این مسئله بر اشتغال، درآمد، تولید و عرضه محصولات کشاورزی، و برابری اجتماعی تاثیر منفی دارد. تامین مالی خرد راهکاری است که جهان و ایران برای حل این مسئله ارائه کرده است. در جهت رفع محدودیت های توسعه فعالیت صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری، صندوق حمایت از توسعه فعالیت های زنان روستایی تشکیل شد. هدف مقاله بررسی اثرات اجتماعی اقتصادی شبکه سازی صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی شهرستان مرودشت از نگاه کارشناسان در سطح صف و ستاد است. روش تحقیق روش آمیخته ی اکتشافی است. مراحل تحقیق مصاحبه، استخراج نشانگرها، و تعمیم پذیری آن با استفاده از ابزار پرسشنامه است. نتایج وضعیت ابعاد مختلف مورد بررسی در پژوهش حاکی از این است که طرح در توسعه آموزش و ترویج کارآفرینی بیشترین تاثیر را داشته است و در نقش بخش دولتی در فرایند اجرای طرح کمترین تاثیر را دارا بوده است.

واژه های کلیدی: اعتبارات خرد، تامین مالی خرد، صندوق حمایت از توسعه فعالیت ها.

مقدمه:

در تنظیم برنامه های توسعه کشاورزی و روستایی، توسعه توانمندی های زنان در عرصه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بر روند فقرزدایی، تامین امنیت غذایی خانوار، ایجاد اشتغال و پایداری و بقای زندگی در مناطق روستایی کشور تاثیر بسزایی دارد. در ایران نیز همانند بسیاری از کشورهای آسیایی علاوه بر مهاجرت خانوارهای روستایی به شهر، پدیده مهاجرت انفرادی مردان به صورت قطعی یا فصلی نیز وجود دارد. در فصولی که مهاجرت های فصلی افزایش می یابد، خانوارهای روستایی با مدیریت زنان اقدام به فعالیت های کشاورزی می کنند. در این زمان حتی فعالیت های سنگین کشاورزی مانند آماده کردن زمین، انبار کردن و

سایر اموری که به طور معمول توسط مردان انجام می شود به علت عدم حضور مردان در روستا توسط زنان و دختران صورت می گیرد. در چنین شرایطی نقش زنان به عنوان ساکنین پایدار و اصلی مناطق روستایی اهمیت بیشتری می یابد. بر این مبنای برنامه ریزان توسعه بر این باورند که تنظیم برنامه های توسعه کشاورزی و روستایی، با رویکرد زنان به مثابه بهره برداران و ذی نفعان توسعه، راهبردی نادرست و غیرواقعی است، چرا که زنان روستایی یکی از شرکا و دست اندرکاران مهم توسعه کشاورزی و روستایی محسوب می شوند و در فرایند توسعه یا توسعه نیافتگی سهیم بوده و نقش ایفا می کنند. آن ها علاوه بر آن که از مواهب توسعه بهره مند می شوند بر فرایند توسعه نیز تاثیر می گذارند. سیاست گذاری و برنامه ریزی برای زنان با توجه به نیازها و تفاوت های آنان نباید به منظر کمک به یک جزء از سیستم در نظر گرفته شود، بلکه تاثیر و هم افزایی نتایج آن که منافع کل جامعه را تضمین می کند، می بایست مد نظر قرار گیرد. توسعه که امری همه جانبه است نیازمند و وابسته به زنان و مشارکت آنان در برنامه ها است (دفتر امور زنان روستایی و عشایری، ۱۳۹۰). زنان، اکنون، دریافت کنندگان منفعل کمک های رفاهی نیستند بلکه معرفین فعال آن نوع دگرگونی های اجتماعی اند که قادرند هم زندگی زنان و هم زندگی مردان را تغییر دهند (سن، ۱۳۸۹).

بررسی های بعمل آمده در خصوص دسترسی تولید کنندگان خرد روستایی و کشاورزان خرد به تسهیلات بانکی بیانگر این واقعیت است که درصد محدودی از آنان به منابع مالی رسمی دسترسی دارند (جوانمردی، ۱۳۸۵: ۲۶۳). علیرغم سیاست ها و برنامه ریزی های کلان، در عمل بسیاری از برنامه ها نشانگر عدم دسترسی تولید کنندگان خرد به منابع مالی است که این مسئله بر اشتغال، درآمد، تولید و عرضه محصولات کشاورزی، و برابری اجتماعی تاثیر منفی دارد (دفتر امور زنان روستایی و عشایری، ۱۳۹۱). تامین مالی خرد راهکاری است که جهان و ایران برای حل این مسئله ارائه کرده است (نوری نائینی، ۱۳۸۴).

از طریق تنظیم مکانیزم اعتبارات خرد، سامانه ای کارا در جهت توزیع منافع عمومی و برخورداری افراد محروم همراه با رعایت اصل برابری منصفانه، ایجاد می گردد (رحمانی فضلی و کاویانی، ۱۳۸۸: ۱۳۴).

زنان اغلب در برنامه های توسعه نادیده گرفته می شوند (ازکیا و ایمانی، ۱۳۸۷: ۳-۳۶۲). زنان در مناطق روستایی در اقتصاد خانوار نقش تعیین کننده ای دارند و موجب رونق اقتصادی جامعه هستند (مرادی اسطخ زبیر، ۱۳۸۸: ۱۳). با توجه به مسئله مهاجرت مردان و پسران، امروزه در روستاها خانوارهای روستایی با مدیریت زنان اقدام به فعالیت های کشاورزی می کنند. تداوم و بقای زندگی روستایی وابسته به برنامه ریزی برای زنان و نهایتاً خانوار روستایی است. زمانی که مرد روستایی با انجام کارهای کاذب و موقت در شهرهای بزرگ پاسخگویی مخارج زندگی خانواده خود نموده، اشتغالیایی هایی ایجاد شده با توسعه فعالیت های کوچک و سنتی زنان منجر به امرار معاش خانوار شده است.

یکی از برنامه های که طی دو دهه اخیر برای زنان روستایی اجرا شده است ایجاد صندوق های اعتبارات خرد روستایی است، که منجر به توسعه اشتغال، اجرای فعالیت خانوادگی، افزایش درآمد، پایداری زندگی خانوار روستایی و همچنین کاهش فقر، مهاجرت، نابرابری شده است. علیرغم تاثیر مثبت و موثر صندوق های اعتبار خرد زنان روستایی به دلیل عدم ثبت رسمی قادر به ارتباط با منابع مالی رسمی نبوده و نتوانسته اند به عنوان واسطه های مالی عمل کنند. بر این اساس، دفتر امور زنان روستایی و عشایری وزارت جهاد کشاورزی با همکاری شرکت مادر تخصصی حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، اقدام به ثبت و ساماندهی صندوق های خرد در سطح شهرستان و تشکیل صندوق حمایت از توسعه فعالیت های زنان روستایی و عشایری نمود. مطالعه انجام شده در خصوص بررسی اثرات اجتماعی اقتصادی شبکه سازی صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی در سطح شهرستان مرودشت از نظر کارشناسان مجری طرح است. بدین منظور اهداف اختصاصی زیر تدوین شده است.

- بررسی نقش زنان روستایی در فرایند اجرای طرح
- بررسی تاثیر آموزش ها در ایجاد و توسعه طرح
- شناسایی عوامل موثر در شبکه سازی فعالیت ها
- بررسی سطح تعامل و همکاری بین عوامل طرح
- بررسی وضعیت سرمایه ی اجتماعی در صندوق شهرستان

- تاثیر طرح در توسعه توانمندی های اقتصادی اعضا

سوالات تحقیق شامل موارد زیر است:

- ۱- ضرورت اجرای طرح شبکه سازی صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی چیست؟
- ۲- مزایای صندوق های اعتبار خرد پس از اجرای طرح تا چه میزان حفظ شده است؟
- ۳- محدودیت های توسعه صندوق های اعتبار خرد پس از اجرای طرح تا چه حدی برطرف شده است؟
- ۴- طرح در توسعه آموزش و ترویج کارآفرینی زنان روستایی تا چه میزان موثر بوده است؟
- ۵- عوامل موثر در استفاده از این جایگاه قانونی و رسمی جهت اجرای سایر پروژه های توسعه ای کدامند؟
- ۶- نقش بخش خصوصی و بخش دولتی در اجرای طرح چگونه تعیین شده است؟
- ۷- تسهیلگران زن روستایی در فرایند اجرای طرح نقش خود را چگونه ایفا می کنند؟
- ۸- پس از اطلاع رسانی طرح میزان مشارکت زنان روستایی در اجرای طرح به چه میزان بوده است؟
- ۹- سرمایه اجتماعی، اعتماد و سطح تعامل در بین عوامل طرح تا چه میزان افزایش داشته است؟
- ۱۰- طرح در زمینه سازی توسعه مشاغل مولد و پایدار تا چه میزان موثر بوده است؟

ماهیت فعالیت های کشاورزی و کوچک مقیاس بودن تولید در بخش کشاورزی ایران و کشورهای در حال توسعه تنگنانهایی را بر تولیدکنندگان و فعالان این بخش تحمیل می کند که محدودیت های اعتباری و کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش از جمله این تنگناهاست (رحیمی سوره و میر، ۱۳۸۶: ۲۵). عدم دسترسی به منابع مالی و ساز و کار تجهیز منابع و پس اندازها ناشی از ناکارآمدی بازارهای مالی است (ازوجی، ۱۳۸۹). بخش مالی غیررسمی در تأمین مالی طرح های کوچک مقیاس و نیازهای اعتباری خانوارهای کم درآمد نقش دارد (رحیمی سوره و میر، ۱۳۸۶). دسترسی به اعتبارات به عنوان یکی از راه های تأمین سرمایه از مسائل اساسی است که کشاورزان، به ویژه کشاورزان کوچک در جریان توسعه با آن رو به رو هستند (فتحی و زیبایی، ۱۳۸۷: ۵۸). اعتبارات بانکی نیز نقش بسزایی در پایدارسازی معیشت روستایی در شرایط خشکسالی دارند (کشورز و کرمی، ۱۳۹۱). اعتبارات خرد نقش مؤثری در جهت رشد تولید و ارزش افزوده بخش کشاورزی و در نتیجه کاهش فقر روستایی دارد (بختیاری، ۱۳۸۹). فاصله ی جنسیتی هزینه های زیادی را به بخش کشاورزی، و در سطح گسترده تر به اقتصاد و جامعه وارد می کند (FAO، ۲۰۱۱-۲۰۱۰). کارآفرینان زن محدودیت دسترسی به اعتبار را مهمترین عامل بازدارنده ی کسب و کار خود می دانند (Braná، ۲۰۱۱). مهمترین انگیزه زنان کارآفرین در پاکستان نیاز تأمین مخارج خود و خانواده و دستیابی به رفاه و استاندارد بیشتر زندگی است (ملک سعیدی و همکاران، ۹۲: ۱۴۳). انجام فعالیت های تولیدی و درآمد زا توسط زنان باعث افزایش منابع درآمدی خانوار روستایی گردیده است (دفتر امور زنان روستایی، ۱۳۹۰). اعتبارات خرد برای زارعینی که از سرمایه های مالی و فیزیکی کافی برخوردار نیستند، از اهمیت زیادی برخوردار است (چابکرو و همکاران، ۱۳۸۵). تاثیر اعتبار خرد: افزایش فعالیت های خوداشتغالی موجود خانوارها است (Crépon et al., ۲۰۱۱). اعتبارات خرد موجب رونق بهره وری کشاورزان و بهبود معیشت آنان است (Omobolanle، ۲۰۱۰). هدف قرار دادن زنان در برنامه کمک های مالی خرد تاثیر مثبت بزرگتری بر کودکان و ریشه کنی فقر خانوار، با توجه به معیارهای تغذیه و مصرف و سطح رفاه، دارد (Mayoux & Hartl، ۲۰۰۹).

روش پژوهش

پژوهش بر اساس هدف از نوع تحقیقات کاربردی و به لحاظ اینکه دنبال بررسی اثرات اجتماعی اقتصادی شبکه سازی صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی در سطح شهرستان مرودشت است، از نظر نحوه گردآوری داده ها پیمایشی است. روش اجرای پژوهش روش تحقیق آمیخته اکتشافی است که در بخش کیفی، انجام مصاحبه نیمه هدایت شده و در بخش کمی از ابزار

پرسشنامه استفاده شد. جامعه آماری در بخش کیفی مدیران و کارشناسان مرتبط با طرح در سه سطح ستاد، استان و شهرستان در دو مجموعه معاونت ترویج و آموزش کشاورزی سازمان تحقیقات و شرکت مادر تخصصی حمایت از توسعه سرمایه گذاری بخش کشاورزی می باشند. برای اعتبار بخشی، با تعدادی از متخصصان تامین مالی خرد مصاحبه انجام شد. حجم نمونه در بخش کیفی تعداد ۲۳ نفر از مدیران و کارشناسان است. روش نمونه گیری در بخش کیفی روش هدفمند و روش گلوله برفی است. در بخش کمی از روش هدفمند استفاده شد. جمعیت آماری مدیران و کارشناسان مطلع از طرح ۲۸ نفر است، که پرسشنامه بین آن ها توزیع شد و سرشماری صورت گرفت. ابزار پژوهش در بخش کیفی مصاحبه نیمه هدایت شده و در بخش کمی با استفاده از تحلیل محتوایی مصاحبه ها و مستندات و آیین نامه های دفتر امور زنان روستایی و شرکت مادر تخصصی حمایت از توسعه فعالیت های بخش کشاورزی و پیشینه تحقیق، پرسشنامه ها تهیه گردید و با اخذ نظر از متخصصان اعتبارسنجی شد. روایی و پایایی ابزار پژوهش در مصاحبه ها از روایی محتوایی استفاده شد و برای پایایی ابزار پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید. برای تجزیه و تحلیل داده ها در بخش کیفی از روش های تحلیل داده ها، شرح توصیفی، تحلیلی و ادراکی و تحلیل محتوا استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده های کمی از دو بخش تشکیل شده است. در بخش اول با استفاده از جدول فراوانی و شاخص هایی نظیر حداقل، حداکثر، میانگین و انحراف معیار به توصیف داده ها پرداخته شد و در بخش دوم از آزمون هایی نظیر تحلیل واریانس یک طرفه، کراسکال والیس استفاده شد.

نتایج

ابتدا ویژگی فردی گروه مورد مطالعه بررسی می شود. اکثر آن ها در گروه سنی ۵۰-۴۶؛ متاهل ۹۳٪؛ از نظر سطح تحصیلات ۴٪؛ دکترا؛ ۴۷٪ کارشناسی ارشد، ۴۳٪ کارشناسی، ۷٪ کاردانی؛ سابقه خدمت آن ها بین ۲۱ تا ۳۰ سال است؛ ۳۹٪ در رابطه با طرح آموزش دیده اند؛ ۴۳٪ در تدوین طرح مشارکت داشته اند. سوالات تحقیق ۱۰ مورد است. نتایج سوال یک از طریق مصاحبه به دست آمده است. عوامل سوال ۵ تحقیق نیز از طریق مصاحبه استخراج شده است. تعمیم پذیری نشانگرهای سایر سوالات (۲ تا ۱۰) که از مصاحبه ها استخراج شده است از طریق پرسشنامه بررسی شد. در ارتباط ضرورت اجرای طرح (سوال ۱)، نتایج مصاحبه ها حاکی از آن است که مسائل صندوق های اعتبارات خرد ریشه در غیر رسمی بودن فعالیت صندوق ها دارد. بر اساس نتایج مصاحبه ها مهم ترین علل اجرای طرح از نظر مدیران و کارشناسان با توجه به درجه اهمیت آن طبق جدول ۱ بیان شده است.

جدول ۱: ضرورت اجرای طرح

ردیف	علل اجرای طرح	درجه اهمیت
۱	برخورداری از ساختارهای حقوقی و قانونی	۱
۲	استفاده از منابع و تسهیلات دولتی	۲
۳	تعیین وضعیت قانونی سرمایه اعضا	۳
۴	شبکه سازی و ارائه خدمات مالی واجتماعی	۴
۵	حفظ ارزش های حاکم بر صندوقهای خرد	۵
۶	توسعه فعالیت های زنان روستایی	۶
۷	استفاده از این جایگاه برای اجرای برنامه ها	۷

۸	گسترش صندوق های خرد روستایی	۸
۹	ایجاد جایگاه مالی و توسعه ای	۹
۱۰	استفاده از تسهیلات بین المللی	۱۰

اثرات اجتماعی و اقتصادی شبکه سازی صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی در بخش کمی دارای ۹ بُعد (سوال) می باشد. دیدگاه گروه مورد مطالعه در خصوص این ابعاد در جدول شماره ۲ بیانگر این است که:

جدول شماره ۲:

ابعاد مختلف اثرات اجتماعی اقتصادی طرح (سوالات ۲ تا ۱۰)

انحراف معیار	میانگین یک گویه	میانگین کل	حداکثر	حداقل	تعداد گویه	بُعد
۲/۸	۳/۵۴	۱۷/۷	۲۴	۱۳	۵	حفظ مزایای صندوق خرد
۴/۵	۳/۷۶	۵۲/۷	۶۸	۳۷	۱۴	میزان برطرف شدن محدودیتها
۳/۱	۳/۹۱*	۲۳/۴۴	۳۰	۱۷	۶	تاثیر طرح در ترویج کارآفرینی
۳/۵	۳/۸۱	۲۹/۸۹	۲۹	۱۴	۶	استفاده از جایگاه قانونی صندوق
۷/۳	۳/۳۴**	۳۶/۷	۴۸	۲۱	۱۱	نقش بخش دولتی
۴/۲	۳/۷۷	۲۶/۳۷	۳۵	۱۶	۷	نقش بخش خصوصی
۳	۳/۸۵	۱۵/۴	۱۸	۱۰	۴	نقش تسهیلاتگران
۶/۲	۳/۷۴	۳۷/۴۴	۴۹	۳۰	۱۰	میزان مشارکت زنان روستایی
۷/۷	۳/۷۸	۵۲/۹۳	۶۹	۳۶	۱۴	میزان افزایش سرمایه اجتماعی
۳/۶	۳/۷	۲۹/۵۹	۳۷	۲۳	۸	تاثیر در زمینه سازی مشاغل پایدار

* بیشترین ابعاد حفظ شده از نظر سه گروه مورد مطالعه

** کمترین ابعاد حفظ شده از نظر سه گروه مورد مطالعه

نتایج وضعیت ابعاد مختلف مورد بررسی در پژوهش حاکی از این است که طرح در توسعه آموزش و ترویج کارآفرینی بیشترین تاثیر را داشته است و در نقش بخش دولتی در فرایند اجرای طرح کمترین تاثیر را دارا بوده است.

بحث، نتیجه گیری و پیشنهادها

سوال اول تحقیق، ضرورت اجرای طرح، ثبت و ساماندهی صندوق های اعتبارات خرد استفاده از این سازه ی اجتماعی اقتصادی را با جایگاهی قانونی جهت بالفعل کردن ظرفیت های بخش فراهم کرده است. ازوجی (۱۳۸۹) در تحقیقات خود به این نتایج رسیده است. پیشنهاد می شود جهت پوشش سایر صندوق های خرد پس از ارزیابی صندوق های شهرستانی موجود نسبت به تشکیل صندوق شهرستانی جدید اقدام شود. سوال دوم تحقیق حفظ مزایای صندوق های خرد، ساختار صندوق اعتبارات خرد ساختاری منحصر به فرد است. پایداری مالی صندوق شهرستان و نیز پایداری اجتماعی آن نیاز به حفظ ساختارهای ایجاد شده از طریق صندوق های اعتبارات خرد دارد. مقدس فریمانی و همکاران (۱۳۸۶)، Crépon et al. (۲۰۱۱) در تحقیقات خود به این نتایج رسیده اند. پیشنهاد می شود بررسی و ارزیابی ادواری از صندوق هایی که عضو صندوق شهرستان هستند در برنامه کار قرار گیرد. سوال

سوم تحقیق برطرف شدن محدودیت های صندوق های خرد، با توجه به ثبت آن ها، افزایش ارتباط و اطلاعات و تاثیر آن بر توسعه فعالیت های زنان روستایی، محدودیت های توسعه فعالیت های صندوق های اعتبار خرد برطرف شده است. کشاورز و کرمی (۱۳۹۱) در تحقیقات خود به این نتایج رسیده اند. در رابطه با عامل محدودیت های توسعه صندوق های اعتبار پیشنهاد می شود به جز جایگاه تسهیلاتی جایگاه توسعه ای صندوق شهرستانی نیز مورد توجه و بهره برداری قرار گیرد. سوال چهارم تحقیق تاثیر طرح در توسعه و ترویج کارآفرینی، با توجه به اینکه طرح در استفاده از منابع و توسعه آن موثر بوده است در توسعه آموزش و ترویج کارآفرینی گروه هدف تاثیر داشته است. طالب و نجفی اصل (۱۳۸۶)، Farajollah Hosseini et al. (۲۰۱۲)، Brana (۲۰۱۱) و Chowdhury (۲۰۰۹) در تحقیقات خود به این نتایج رسیده اند. Karlan & Zinman (۲۰۱۰) تاثیر اعتبار خرد را بیشتر بر بهبود وضعیت خانوار می دانند تا تاثیر مستقیم بر کسب و کارهای مورد نظر. پیشنهاد می شود در کنار تامین مالی طرح های زنان کارآفرین روستایی، بخش دولتی نسبت به ارائه نتایج طرح های سودآور تجربه شده ی متناسب با شرایط زنان روستایی اقدام کرده و آن را در اختیار بخش خصوصی قرار دهد. سوال پنجم تحقیق استفاده از جایگاه قانونی صندوق، در ارتباطات درونی صندوق اطلاع رسانی به اعضا و در ارتباطات برون سازمانی معرفی فعالیت های زنان روستایی جهت استفاده از این جایگاه برای اجرای برنامه های وزارت جهاد کشاورزی و سایر ارگان ها موثر است. Mayoux (۲۰۰۹) و Maggiano (۲۰۰۶) در تحقیقات خود به این نتایج رسیده اند. پیشنهاد می شود جهت استفاده مناسب تر از این جایگاه قانونی برای اجرای برنامه هایی که از طریق صندوق قابل اجراست همکاری ملی با دستگاه های مرتبط توسط وزارت جهاد کشاورزی صورت پذیرد. سوال ششم تحقیق، نقش بخش دولتی و بخش خصوصی در اجرای طرح با مسائلی روبرو است. در بخش دولتی دو مجموعه در طرح همکاری دارند. در فرایند اجرای طرح ابتدا می بایست برنامه جامعی طراحی شود و نقش عوامل طرح مشخص شود. در ارتباط با بخش خصوصی نکته ای که باید مد نظر باشد نقش پذیری بیشتر مسئولین صندوق و نمایندگان است. قزوینه و سعدی (۱۳۹۱)، سروش مهر و همکاران (۱۳۹۱)، اژدری فرد و احمدوند (۱۳۹۱) به این یافته ها رسیده اند. سوال هفتم نقش نمایندگان در فرایند اجرای طرح، نتایج مصاحبه ها بیانگر اطلاعات ناقص اعضا در رابطه با طرح و عملکرد آن است که نشانگر این است که انتقال اطلاعات از طریق نماینده به خوبی انجام نشده است. نتایج تحقیق سلمان زاده (۱۳۹۱)، قزوینه و سعدی (۱۳۹۱)، Sarumathi & Mohan (۲۰۱۱) یافته های تحقیق را تأیید می کند. تدوین برنامه آموزشی برای نمایندگان جهت ایفای نقش موثرتر آنان در اجرای طرح پیشنهاد می شود. سوال هشتم تحقیق مشارکت اعضا در طرح، مسائل ساختاری و آموزشی، مشارکت اعضا را با محدودیت هایی مواجه کرده است. اژدری فرد و احمدوند (۱۳۹۱)، میرک زاده و همکاران (۱۳۹۰)، SOFA Team and Doss (۲۰۱۱) به این یافته ها رسیده اند. سوال نهم تحقیق افزایش سرمایه اجتماعی، با توجه به اینکه در نهادهای محلی اعتماد سازی مسئله مهمی است و ارتباط بین اعضا و هیئت مدیره صندوق شهرستان ارتباطی دوسویه است. بنابراین در کنار توجه به ارتباط صندوق شهرستانی با ارگان های بیرونی به ارتباط صندوق شهرستان با صندوق های اعتبارات خرد توجه بیشتری مبذول گردد. یافته های پژوهش سلمانی و همکاران (۱۳۸۹)، Maggiano (۲۰۰۶) و Micro-Credit Ratings (۲۰۱۱) نتایج تحقیق را تأیید می کند. سوال دهم تحقیق تاثیر طرح در زمینه سازی توسعه مشاغل مولد، اجرای طرح از طریق افزایش سرمایه و استفاده از منابع مالی بانکی در توسعه فعالیت ها تاثیرگذار است که این دو وجه در اشتغال پایدار تاثیر مثبت دارد. نظری و عادل (۱۳۹۰)، بختیاری (۱۳۸۹)، جوانمردی (۱۳۸۵)، Suresh (۲۰۰۸)، Dieckmann (۲۰۰۷) نیز به این یافته ها رسیده اند. نتایج تحقیق معظمی و همکاران (۱۳۸۵) و Karlan & Valdivia (۲۰۱۰) بیانگر این است که اثر برنامه های اعتبار خرد در ایجاد اشتغال پایدار محدود است.

منابع

ازکیا، م.، و ایمانی، ع. (۱۳۸۵). نقش اعتبارات خرد در توانمند سازی و ایجاد اشتغال زندانیان آزاد شده: تجربه بانک کشاورزی. مجموعه مقالات سمینار «اعتبارات خرد توسعه روستایی و فقرزدایی». مرکز تحقیقات اقتصادی بانک کشاورزی. تهران: ۲۰-۱۹ آذر ماه ۱۳۸۴. صص ۲۳۴-۲۰۵.

- ازوجی، ع. (۱۳۸۹). برنامه‌های توسعه اعتبارات خرد: ابزاری برای کاهش فقر و ایجاد فرصت‌های شغلی. برنامه: هفته نامه خبری-تحلیلی. سال نهم، شماره ۴۰۱. ISSN. شماره بین المللی ۰۲۴۷-۱۷۳۵.
- اژدری فرد، ف.، و احمدوند، م. (۱۳۹۱). تحلیل کیفی پیامدهای طرح تسهیلگری زنان روستایی با استفاده از تکنیک ارزیابی مشارکتی روستایی: مورد مطالعه دهستان سپیدار. چهارمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران. کرج- پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران ۲۹-۲۸ شهریور .
- بختیاری، ص. (۱۳۸۹). مالیه خرد راهکاری برای افزایش تولید بخش کشاورزی و کاهش فقر روستایی. مجله دانش و توسعه (علمی - پژوهشی) سال هفدهم، شماره ۳۰.
- جوانمردی، ک. (۱۳۸۵) لزوم و اهمیت تشکیل گروه های خودیار مالی در گسترش اعتبارات خرد (تجربه بانک کشاورزی). مجموعه مقالات سمینار «اعتبارات خرد توسعه روستایی و فقرزدایی». مرکز تحقیقات اقتصادی بانک کشاورزی. تهران: ۲۰-۱۹ آذر ماه ۱۳۸۴. صص ۲۹۰-۲۶۳.
- چابکرو، غ.، مختاری، د.، و عبدشاهی، ع. (۱۳۸۵). بررسی اثر اعتبارات خرد بر ارزش افزوده بخش کشاورزی در ایران. مجموعه مقالات سمینار «اعتبارات خرد توسعه روستایی و فقرزدایی». مرکز تحقیقات اقتصادی بانک کشاورزی. تهران: ۲۰-۱۹ آذر ماه ۱۳۸۴. صص ۱۵۴-۱۳۱.
- دفتر امور زنان روستایی و عشایری وزارت جهاد کشاورزی. (سال های مختلف، ۹۲-۱۳۸۹). طرح تشکیل صندوق حمایت از توسعه فعالیت های زنان روستایی و عشایری. قابل دسترسی در سایت :
- www.tarvij.agri-jahad.ir
- رحمانی فضلی، ع.، و کاویانی، ی. (۱۳۸۸). ارزیابی عملکرد بانک کشاورزی در واگذاری اعتبارات خرد روستایی. نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ج ۱۱، ش ۱۴.
- رحیمی سوره، ص.، و میر، س.، ج. (۱۳۸۶). بررسی منابع غیررسمی اعتبارات روستایی در ایران مطالعه موردی استان های خراسان رضوی و آذربایجان غربی. اقتصادکشاورزی و توسعه، سال پانزدهم، شماره ۶۰.
- سروش مهر، ه.، اعظمی، م.، تدین نژاد، ف.، کلانتری، خ.، و شعبانعلی فمی، ح. (۱۳۹۱). بررسی تاثیر شاخص های اجتماعی و روانشناختی بر توانمندی اقتصادی زنان روستایی (مطالعه موردی شهرستان همدان). چهارمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران. تهران: پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران.
- سلمان زاده، س. (۱۳۹۱). بررسی پیرامون ساختار و گستره نظام آموزشی- ترویجی زنان روستایی ایران (آموزش مدیریت اقتصاد خانه - رسالت فراموش شده). چهارمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران. تهران: پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران.
- سلمانی، م.، تقی پور، ف.، رمضان زاده لسبویی، م.، و جلیلی پروانه، ز. (۱۳۸۹). بررسی ابعاد سرمایه اجتماعی در توسعه روستایی (مطالعه موردی: روستاهای باغستان و برون - شهرستان فردوس). فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد واحد شوشتر. سال چهارم، شماره یازدهم.
- سن، آ. (۱۳۸۹). توسعه یعنی آزادی. تهران: نشر نی. صص ۳۳۵-۳۲۲.
- طالب، م.، و نجفی اصل، ز. (۱۳۸۶). پیامد اعتبارات خرد روستایی بر توانمندسازی اقتصادی زنان سرپرست خانوار: نگاهی به نتایج طرح حضرت زینب کبری (س) در روستاهای بومین زهرا. فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۰، شماره ۳.
- فتحی، ف.، زبیبی، م.، و طرازکار، م. (۱۳۸۷). توسعه ی مالی و رشد بخش کشاورزی. اقتصاد کشاورزی. جلد ۳. شماره ی ۱.
- قزوینه، س.، و سعدی، ح. (۱۳۹۱). مانع های مشارکت زنان روستایی در کلاس های آموزشی - ترویجی در شهرستان همدان. چهارمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران. تهران: پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران.
- کشاورز، م.، و کرمی، ع. (۱۳۹۱). پایدارسازی معیشت روستایی: چالش نظام ترویج کشاورزی در شرایط خشکسالی. چهارمین کنگره علوم ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران. تهران: پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران.

مرادی اسطوخ زبر، گ. (۱۳۸۸). نقش زنان در فرآیند توسعه روستایی. دوهفته نامه پژوهشی - آموزشی - خبری و تحلیلی گیلان. شماره های ۶۷۶۶۶۶۶۶ ندریه صدای تالش. شماره های ۶۷۶۶۶۶۶۶.

مقدس مقدس فریمانی، ش.، رجب بیگی، م.، احمدی قبانکندی، ا.، و مجید آذر، م. (۱۳۸۶). گرایش روستائیان به صندوق های اعتباری روستایی: مطالعه موردی استان تهران. ششمین کنفرانس اقتصاد کشاورزی، ۸ و ۹.

ملک سعیدی، ح.، بخشی جهرمی، آ. و فروزانی، م. (۱۳۹۲). عوامل موثر بر انگیزه پیشرفت کارآفرینان زن روستایی: مورد مطالعه شهرستان مرودشت. مجله ترویج و آموزش کشاورزی، جلد ۹، شماره ۱، صص ۱۵۱-۱۴۱.

میرک زاد، ع.، علی آبادی، و.، و شمس، ع. (۱۳۸۹). واکاوی موانع مشارکت زنان روستایی در برنامه های آموزشی و ترویجی. فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۳، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۹. صص ۱۶۵-۱۴۷.

نظری، ع.، و عادل، ج. (۱۳۹۰). مقایسه میزان اثربخشی اعتبارات خرد بر اقشار جامعه روستائی در نواحی کوهستانی و دشتی شهرستان آزاد شهر. فصلنامه علمی- پژوهشی انجمن جغرافیای ایران. دوره جدید، سال نهم، شماره ۳۱.

نوری نائینی، س. م. س. (۱۳۸۵). اهداف هزاره، اعتبارات خرد و توسعه روستایی در ایران. مجموعه مقالات سمینار «اعتبارات خرد توسعه روستایی و فقرزدایی». مرکز تحقیقات اقتصادی بانک کشاورزی. تهران: ۲۰-۱۹ آذر ماه ۱۳۸۴. صص ۱۵-۳.

Brana, S. (2011). Microcredit: an answer to the gender problem in funding?. Springer Science+Business Media, LLC. From:

www.springerlink.com/index/KQ23H83274525734.pdf

Chowdhury, M. J. (2009). Gender Pathways out of Poverty. University of Dhaka, Bangladesh. From:

www.fao-ilo.org/fileadmin/user_upload/fao.../Weeratunge-final.pdf

Crépon, B., and Devoto, F and Duflo, E and Parienté, W. (2011). Impact of microcredit in rural areas of Morocco: Evidence from a Randomized Evaluation. From:

www.crest.fr/.../Impact of microcredit in rural areas of Morocco

Dieckmann, R. (2007). Microfinance: An emerging investment opportunity. Deutsche Bank Research:

<https://www.dbresearch.com/.../Microfinance%3A+An+emerging>

Farajolah hosseini, S.J., and Bakhtiari, M., and Lashgarara, F. (2012). The Role of Micro Credit Funds in Developing Entrepreneurship among Rural Women in Iran. American Journal of Scientific Research. ISSN 1450-223X Issue 44 (2012), pp. 38-43© EuroJournals Publishing, Inc. Form:

<http://www.eurojournals.com/ajsr.htm>

Karlan, D., and Valdivia, M. (2010). Teaching Entrepreneurship: Impact of Business Training on Microfinance Clients and Institutions. From:

karlan.yale.edu/p/TeachingEntrepreneurship_revision_jan2010.pdf

Karlan, D., and Zinman, J. (2010). Expanding Microenterprise Credit Access: Using Randomized Supply Decisions to Estimate the Impacts in Manila. From:

karlan.yale.edu/p/expandingaccess_manila_jan2010.pdf

Maggiano, G. (2006). The Impact of Microfinance: Measuring Economic, Social and Spiritual Development in Kabale Uganda. From:

aladinrc.wrlc.org/bitstream/handle/1961/3707/etd_gsm23.pdf?...1

Mayoux, L. (۲۰۰۹). Gender and Rural Finance: Reaching and Empowering Women. IFAD and FAO. From:

genderlearning.wikispaces.com/.../IFAD+FAO+Grant+rural+finance....

Mayoux, L., and Hartl, M. (2009). Gender and rural microfinance: Reaching and empowering women. the International Fund for Agricultural Development (IFAD). From:

[-www.ifad.org/gender/pub/gender_finance.pdf](http://www.ifad.org/gender/pub/gender_finance.pdf)

Micro-Credit Ratings International Limited. (2011). Anatomy of a Crisis. M-CRIL. From:

www.m-cril.com

Omobolanle, M., Nosiru. (2010). Microcredits and Agricultural Productivity in Ogun State, Nigeria. World Journal of Agricultural Sciences 6 (3): 290-296, 2010 ISSN 1817-3047. From:

[www.idosi.org/wjas/wjas6\(3\)/10.pdf](http://www.idosi.org/wjas/wjas6(3)/10.pdf)

Sarumathi, S., and Mohan, K. (2011). Role of Micro Finance in Women's Empowerment(an Emirical study in Pondicherry region rural SHG's). Journal of Management and Science. Vol.1, No.1 (Sep'2011). ISSN: 2249-1260. From:

jms.nonolympictimes.org/Articles/Article1.pdf

SOFA Team and Doss, C.(2011). The role of women in agriculture. Agricultural Development Economics Division, The Food and Agriculture Organization of the United Nations. From:

www.fao.org/economic/esa

Suresh, K. (2008). Impact of Micro Finance on Empowerment of Rural Women- A Case Study of Dairy Enterprise in the Tank Management Project Area of North Karnataka. From: etd.uasd.edu/ft/th9681.pdf

The Food and Agriculture Organization of the United Nations.(2010-11). FAO Publications Catalogue. From:

www.fao.org

Investigation of the Social-economic Impacts of the Networking for Funds of Microfinance for Rural Women in Marvdasht Township from the Viewpoint of the experts of the ministry of Jihad-e-Agriculture

S. Anvari

Abstract

Basically, there is a strong connection between poverty, development and the status of women. Given the effective role of the rural women in the agricultural and rural development, it is essential to program for their more effective intervention. Women, now, are not the mere passive receivers of welfare contributions, but they are the active introducers of the social and economic changes and are able to change their own and the rural households' lives as well. Despite the macro-policy making and planning, many of programs the reality indicate lack of access of small owners and producers to financial resources, which has a negative effect on employment, income, production, supply of the agricultural products and social equality. Micro-financing is the strategy given for resolution of the problem by the world and Iran. For removing the limitations for development of activities of the micro-credit funds for rural women, the protecting fund of developing activities was formed. The aim of the present article is investigation of socio-economic impacts of the networking for funds of microfinance for rural women in Marvdasht Township from the viewpoint of the experts of the ministry of Jihad-e-Agriculture. The method is the exploratory mixed method. The phases consist of interview, extraction of indexes and generalization of data using questionnaire. Results indicate that the plan has the most impact on the development of training and the promotion of entrepreneurship, and the less impact on the role of public sector.

Key Words: Micro-credit, Micro-financing, Protecting Fund of Developing Activities.